SODBA SODIŠČA (tretji senat)

z dne 14. maja 2009 *

V zadevi C-161/08,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 234 ES, ki ga je vložilo Hof van beroep te Antwerpen (Belgija) z odločbo z dne 8. aprila 2008, ki je prispela na Sodišče 18. aprila 2008, v postopku

Internationaal Verhuis- en Transportbedrijf Jan de Lely BV

proti

državi Belgiji,

SODIŠČE (tretji senat),

v sestavi A. Rosas (poročevalec), predsednik senata, A. Ó Caoimh, J. N. Cunha Rodrigues, U. Lõhmus in A. Arabadjiev, sodniki,

* Jezik postopka: nizozemščina.

generalna pravobranilka: E. Sharpston,
sodni tajnik: R. Grass,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za Internationaal Verhuis- en Transportbedrijf Jan de Lely BV S. Sablon, odvetnik,

– za belgijsko vlado J.-C. Halleux, zastopnik,

– za Komisijo Evropskih skupnosti S. Schønberg in F. Ronkes Agerbeek, zastopnika,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalne pravobranilke, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 2, od (1) do (3), Uredbe Komisije (EGS) št. 1593/91 z dne 12. junija 1991 o določbah za izvajanje Uredbe Sveta (EGS) št. 719/91 o uporabi zvezkov TIR in zvezkov ATA kot tranzitnih dokumentov v Skupnosti (UL L 148, str. 11, v nadaljevanju: Uredba o izvajanju), v povezavi s členom 11 Carinske konvencije o mednarodnem prevozu blaga na podlagi TIR zvezkov, podpisane v Ženevi 14. novembra 1975 (v nadaljevanju: Konvencija TIR).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med družbo Internationaal Verhuis- en Transportbedrijf Jan de Lely BV (v nadaljevanju: Jan de Lely) in državo Belgijo v zvezi z izterjavo dajatev in davkov, dolgovanih v zvezi z mednarodnim prevozom na podlagi zvezka TIR.

Pravni okvir

Veljavne določbe glede tranzita TIR

3 Kraljevina Belgija je tako kot Evropska skupnost, ki je Konvencijo TIR potrdila z Uredbo Sveta (EGS) št. 2112/78 z dne 25. julija 1978 (UL L 252, str. 1), pogodbenica te konvencije. Ta konvencija je v Skupnosti začela veljati 20. junija 1983 (UL L 31, str. 13).

4 Konvencija TIR določa zlasti, da za blago, ki se prevaža po postopku TIR, ki ga uvaja ta konvencija, ni treba plačati uvoznih ali izvoznih dajatev in davkov oziroma depozita carinskim uradom na poti.

5 Konvencija TIR določa, da mora za izvedbo teh olajšav blago ves čas prevoza spremljati enotna listina, in sicer zvezek TIR, ki omogoča nadzor pravilnosti operacije. Poleg tega je v njej zahtevano, da se prevozi izvajajo prek zavarovalnih združenj, ki jih pooblastijo pogodbenice v skladu z določbami njenega člena 6.

6 Člen 6(1) Konvencije TIR tako določa:

„Pod pogoji in jamstvi, ki jih določi sama, lahko vsaka pogodbenica, neposredno ali po ustreznih združenjih, pooblasti združenja, da izdajo TIR zvezke in nastopajo kot poroki.“

7 TIR zvezek je sestavljen iz več listov, ki vsebujejo kupona št. 1 in št. 2 z ustreznimi taloni, v katerih so vse potrebne informacije, in za vsako prevoženo ozemlje se uporabi par kuponov. Na začetku prevozne operacije se pri uradu odhoda odloži kupon št. 1. Do zaključka zvezka pride takoj, ko se kupon št. 2 vrne iz urada izstopa, ki je na istem carinskem ozemlju. Ta postopek se ponovi za vsako prevoženo ozemlje, tako da se uporabijo različni pari kuponov iz istega zvezka.

8 Člen 8 Konvencije TIR določa:

„1. Zavarovalno združenje se zavezuje, da bo plačalo zahtevane uvozne ali izvozne dajatve in davke, povečane, če je treba, za zamudne obresti, zapadle v plačilo v skladu s carinskimi zakoni in predpisi države, v kateri je bila opažena nepravilnost pri operaciji TIR. Ta organizacija je zavezana skupaj in solidarno z osebami, ki so dolžne poravnati navedene zneske, za plačilo teh zneskov.

2. Če zakoni in predpisi neke pogodbenice ne predvidevajo plačila uvoznih in izvoznih dajatev in davkov, kakor je navedeno v odstavku 1 tega člena, se zavarovalno združenje zavezuje, da bo pod enakimi pogoji plačalo znesek v višini uvoznih ali izvoznih dajatev in davkov, povečan, če bo treba, za zamudne obresti.

3. Vsaka pogodbenica bo določila najvišji znesek po TIR zvezku, ki ga je mogoče izterjati od zavarovalnega združenja na podlagi določb odstavkov 1 in 2 tega člena.

4. Odgovornost zavarovalnega združenja do organov države, v kateri je urad odhoda, se začne takrat, ko urad prevzame TIR zvezek. V državah, čez katere se prevaža blago po postopku TIR, se ta odgovornost začne, ko je blago uvoženo […]

[…]

7. Ko zapade plačilo zneskov, navedenih v odstavkih 1 in 2 tega člena, pristojni organi, če je to mogoče, izterjajo plačilo od neposredno odgovorne osebe ali oseb in ga šele kasneje terjajo pri zavarovalnem združenju.“

9 Člen 11 Konvencije TIR določa:

„1. Kadar TIR zvezek ni bil zaključen ali je bil zaključen pogojno, pristojni organi niso upravičeni od zavarovalnih združenj terjati plačila zneskov, navedenih v členu 8(1) in (2), če niso v enem letu od prevzema TIR zvezka uradno pisno obvestili zavarovalnega združenja o nezaključku oziroma o pogojnem zaključku. Enako velja za zaključek, dosežen z goljufijo ali zlorabo, le da je tedaj rok dve leti.

2. Zahtevek za plačilo zneskov, navedenih v členu 8(1) in (2), se pošlje zavarovalnemu združenju v treh mesecih do najpozneje dveh letih po datumu, ko je bilo zavarovalno združenje obveščeno, da TIR zvezek še ni zaključen ali je zaključen pogojno oziroma je bilo potrdilo o [zaključku] pridobljeno z zlorabo ali goljufijo. Ko terjatev v navedenem roku dveh let postane predmet sodnega postopka, se zahteva za plačilo pošlje v roku enega leta po datumu, ko začne veljati odločitev sodišča.

3. Zavarovalno združenje je dolžno poravnati terjatev v treh mesecih od datuma, ko je prejelo terjatev. Če se v dveh letih po plačilu ugotovi in se carinski organi s tem strinjajo, da kljub vsemu ni prišlo do nepravilnosti v zvezi z zadevno operacijo, dobi zavarovalno združenje plačilo povrnjeno.“

10 Člen 19 Konvencije TIR določa:

„Blago in cestno vozilo, komplet vozil ali zabojnik se pokaže uradu odhoda s TIR zvezkom. Carinski organi države odhoda sprejmejo potrebne ukrepe, da bi se prepričali o pravilnosti blagovnega manifesta in/ali pritrdili carinske oznake ali da bi osebe, ki so za to pooblaščene, preverile pritrjene oznake.“

11 Člen 21 iste konvencije določa:

„Cestno vozilo, komplet vozil ali zabojnik je treba s tovorom in pripadajočim TIR zvezkom za namene kontrole pokazati vsakemu uradu na poti in namembnim uradom.“

12 Člen 37 Konvencije TIR določa:

„Če ni možno ugotoviti, kje je bila nepravilnost storjena, se šteje, kot da je bila storjena na ozemlju pogodbenice, na katerem je bila ta nepravilnost ugotovljena.“

Pravo Skupnosti

13 Člen 1 Uredbe Sveta (EGS) št. 719/91 z dne 21. marca 1991 o uporabi zvezkov TIR in zvezkov ATA kot tranzitnih dokumentov v Skupnosti (UL L 78, str. 6) določa:

„Če se, skladno z veljavnimi določbami, blago prevaža od ene do druge točke Skupnosti v okviru postopka za mednarodni prevoz blaga na podlagi zvezkov TIR (Konvencija TIR), se Skupnost, za namene uporabe zvezka TIR za takšne prevoze, šteje kot enotno območje opredeljeno v Uredbi Sveta (EGS) št. 2151/84 z dne 23. julija 1984 o carinskem območju Skupnosti […], nazadnje spremenjeni z Uredbo (EGS) št. 4151/88 […]“

14 Člen 10 Uredbe št. 719/91 določa:

„1. Ta člen se brez poseganja v posebne določbe Konvencije TIR in Konvencije ATA uporablja za obveznosti zavarovalnih združenj pri uporabi zvezka TIR ali zvezka ATA.

2. Če se ugotovi, da je v času ali v zvezi s prevozom na podlagi zvezka TIR ali s prevozom na podlagi zvezka ATA v eni državi članici nastala kršitev ali nepravilnost, ta država članica v skladu z določbami Skupnosti ali nacionalnimi določbami, brez poseganja v začetek kazenskih postopkov, izterja carino in druge morebitne dajatve.

3. Če ni mogoče ugotoviti, na katerem območju je kršitev ali nepravilnost nastala, se šteje, da je taka kršitev ali nepravilnost nastala v državi članici, ki jo je odkrila, razen če se v roku, ki bo določen naknadno, predloži pristojnim organom zadovoljivo dokazilo o pravilnosti prevoza ali o kraju, v katerem je kršitev ali nepravilnost dejansko nastala.

Če tako dokazilo ni predloženo in se s tem šteje, da je navedena kršitev ali nepravilnost nastala v državi članici, ki jo je odkrila, ta država članica za tako blago obračuna carino in druge dajatve v skladu s predpisi Skupnosti ali nacionalnimi predpisi.

Če se naknadno ugotovi, v kateri državi članici je navedena kršitev ali nepravilnost dejansko nastala, carine in druge dajatve – razen tistih, ki so v skladu z drugim pododstavkom obračunane kot lastni viri Skupnosti – ki jim je zavezano blago v tej državi članici, le tej vrne država članica, ki jih je prvotno izterjala. V tem primeru se preveč plačani zneski vrnejo osebi, ki je dajatve prvotno plačala.

Če je znesek carin in drugih dajatev, ki jih prvotno obračuna in vrne tista država članica, ki jih je izterjala, manjši od carin in drugih dajatev, predpisanih v državi članici, v kateri je kršitev ali nepravilnost dejansko nastala, ta država članica obračuna razliko v skladu s predpisi Skupnosti ali nacionalnimi predpisi.

Države članice sprejmejo potrebne ukrepe za preprečevanje morebitnih kršitev ali nepravilnosti in za učinkovito kaznovanje.“

15 Člen 2 Uredbe o izvajanju določa:

„1. Če se ugotovi, da je kršitev ali nepravilnost nastala med ali v zvezi s prevozom na podlagi zvezka TIR ali s prevozno operacijo na podlagi zvezka ATA, pristojni organi o tem obvestijo imetnika zvezka TIR ali zvezka ATA ter zavarovalno združenje v roku, predpisanem v členu 11(1) Konvencije TIR oziroma členu 6(4) Konvencije ATA.

2. Dokazilo o pravilnosti prevoza, opravljenega na podlagi zvezka TIR ali zvezka ATA in opredeljenega v člena 10(3), prvi pododstavek, Uredbe (EGS) št. 719/91, se predloži v roku, predpisanem v členu 11(2) Konvencije TIR oziroma členu 7(1) in (2) Konvencije ATA.

3. To dokazilo se predloži, tako da ustreza zahtevam pristojnih carinskih organov, med drugim:

(a) s predložitvijo dokumenta, ki ga overijo carinski organi in iz katerega je razvidno, da je bilo to blago predloženo namembnemu uradu. Ta dokument mora vsebovati podatke, ki omogočajo identifikacijo navedenega blaga

ali

(b) s predložitvijo carinskega dokumenta, izdanega v tretji državi, iz katerega je razvidna sprostitev v domačo porabo, ali prepisa ali fotokopije tega dokumenta; prepis ali fotokopijo mora kot točen prepis overiti organ, ki je potrdil izvirnik, ali

organi tretje udeležene države ali organi ene od držav članic. Ta dokument mora vsebovati podatke, ki omogočajo identifikacijo obravnavanega blaga

ali

(c) za namene Konvencije ATA z dokazili iz člena 8 te konvencije."

16 Uredba št. 719/91 in Uredba o izvajanju sta bili razveljavljeni z Uredbo Sveta (EGS) št. 2913/92 z dne 12. oktobra 1992 o carinskem zakoniku Skupnosti (UL L 302, str. 1) in z Uredbo Komisije (EGS) št. 2454/93 z dne 2. julija 1993 o določbah za izvajanje Uredbe št. 2913/92 (UL L 253, str. 1), ki se uporabljata od 1. januarja 1994.

17 Člen 454(3), prvi pododstavek, Uredbe št. 2454/93 v prvotni različici določa:

„Kadar ni mogoče ugotoviti, na katerem območju je kršitev ali nepravilnost nastala, se šteje, da je taka kršitev ali nepravilnost nastala v državi članici, ki jo je odkrila, razen če se v roku, določenem v členu 455(1), predloži carinskim organom zadovoljivo dokazilo o pravilnosti prevoza ali o kraju, v katerem je kršitev ali nepravilnost dejansko nastala."

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

18 Kantoor der douane en accijnzen te Antwerpen (urad za carino in trošarino Antwerpen (Belgija)) je 26. novembra 1992 prevzel zvezek TIR-TABAK 9445594 za prevoz cigaret v Makedonijo. Imetnik zvezka je bila družba Jan de Lely. Zavarovalno združenje prevoza je bilo Fédération royale belge des transporteurs (v nadaljevanju: Febetra).

19 Priklopnik za prevoz cigaret in tovor sta bila 27. novembra 1992 oziroma okoli tega datuma ukradena v kraju Limburg-an-der-Lahn (Nemčija).

20 Država Belgija je po tem, ko je ugotovila, da zvezek TIR, ki je bil prevzet v Antwerpnu, ni bil zaključen, zahtevala uvozne dajatve in trošarine v zvezi s tem prevozom ter izdala plačilni nalog. O dejstvu, da zvezek TIR ni bil zaključen, je bila Febetra obveščena z dopisom z dne 4. marca 1993.

21 Nasprotno pa je bil imetnik zvezka TIR o dejstvu, da ta ni bil zaključen, obveščen šele 17. novembra 1994.

22 Družba Jan de Lely je zoper plačilni nalog ugovarjala pred Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen (sodišče prve stopnje v Antwerpnu).

23 Temu sodišču je predlagala, naj plačilni nalog razveljavi.

24 Družba Jan de Lely je med postopkom pred sodiščem prve stopnje predložila, prvič, zapisnik, ki ga je 13. februarja 1993 sestavila mestna policija Kerkrade (Nizozemska) in iz katerega je razvidno, da se je kraja zgodila okoli 27. novembra 1992 v Nemčiji, in, drugič, sodbe okrajnega sodišča Maastricht, razglašene v mesecu oktobru 1993, s katerimi so bili storilci kraje obsojeni.

25 Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen je s sodbo z dne 17. oktobra 2003 zavrnilo zahtevo družbe Jan de Lely.

26 Družba Jan de Lely se je zoper to odločitev pritožila pred Hof van beroep te Antwerpen (pritožbeno sodišče v Antwerpenu).

27 V teh okoliščinah je Hof van beroep te Antwerpen prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta tri vprašanja:

„(1) Ali je treba člen 2(1) Uredbe [o izvajanju], v povezavi s členom 11(1) [Konvencije TIR] razlagati tako, da se zastaralni rok iz člena 11(1) Konvencije TIR uporablja le v korist zavarovalnega združenja, ki je porok, in ne za imetnika zvezka, oziroma da prekoračitev enoletnega roka po prevzemu zvezka TIR v zvezi z imetnikom zvezka vpliva na izterljivost carinskega dolga oziroma trošarin in posebnih trošarin in na njegovo jamstvo in da zaradi prekoračitve enoletnega roka carinski organi nimajo več pravice izterjati ta dolg?

(2) Ali je treba člen 2(2) in (3) Uredbe [o izvajanju], v povezavi s členom 11(1) in (2) [Konvencije TIR], razlagati tako, da v njej določeni rok velja le za predložitev

dokazila o pravilnosti prevoza, ne pa za predložitev dokazila o kraju, v katerem je kršitev ali nepravilnost nastala?

(3) Ali je treba člen 2(2) in (3) Uredbe [o izvajanju], v povezavi s členom 11(1) in (2) [Konvencija TIR] razlagati tako, da če v njej določeni rok velja tudi za predložitev dokazila o kraju, v katerem je kršitev ali nepravilnost nastala, ta rok ni zastaralni rok in lahko imetnik zvezka to dokazuje še po izteku tega roka?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

28 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 2(1) Uredbe o izvajanju, v povezavi s členom 11(1) Konvencije TIR, razlagati tako, da neupoštevanje roka za obveščanje imetnika zvezka TIR o dejstvu, da ta ni bil zaključen, pomeni, da pristojni carinski organi nimajo več pravice izterjati dajatev in davkov, dolgovanih v zvezi z mednarodnim prevozom blaga na podlagi tega zvezka.

Stališča strank

29 Tožeča stranka v postopku v glavni stvari najprej trdi, da je iz določbe člena 2(1) Uredbe o izvajanju, v povezavi s členom 11(1) Konvencije TIR, izrecno razvidno, da morajo

pristojni organi o kršitvi ali nepravilnosti obvestiti imetnika zvezka TIR in zavarovalno združenje v roku enega leta od datuma njegovega prevzema. Z obvestilom je imetniku zvezka TIR omogočeno posredovati dokazila, s katerimi razpolaga, tako da se čim hitreje določi država, pristojna za izterjavo carinskih dajatev. Tožeča stranka v postopku v glavni stvari pojasnjuje, da ob prekoračitvi roka pravica zahtevati izterjavo carinskega dolga ugasne, če bi zainteresirana oseba lahko predložila dokazila o kraju dejanskega nastanka kršitve ali nepravilnosti. Tak naj bi bil torej primer iz postopka v glavni stvari. Nazadnje navaja, da je iz določb Konvencije TIR, zlasti iz člena 8(1) in (7) razvidno, da je treba plačilo najprej terjati od imetnika zvezka TIR, preden se ga zahteva od zavarovalnega združenja. Zato ni logično, da terjatev zoper zavarovalno združenje zastara, zoper imetnika pa ne.

30 Belgijska vlada meni, da rok iz člena 2(1) Uredbe o izvajanju napotuje na enoletni rok, določen v členu 11(1) Konvencije TIR, ki začne teči od datuma prevzema zvezka TIR. Meni, da roka iz člena 2(1) ni mogoče šteti za prekluzivni rok. To ni razvidno niti iz člena 2(1) Uredbe o izvajanju, niti iz osnovne uredbe, namreč Uredbe št. 719/91, niti iz drugih določb Skupnosti. Nasprotno, iz besedila člena 11(1) Konvencija TIR in namena te konvencije je razvidno, da je zadevni rok prekluzivni rok, vendar le za zavarovalno združenje. Konvencija TIR ne določa načinov izterjave zapadlih zneskov od imetnika zvezka TIR.

31 Komisija Evropskih skupnosti prav tako meni, da je rok iz člena 11(1) Konvencije TIR vsekakor prekluzivni rok za zavarovalno združenje. Vendar se taka razlaga ne uporabi, če gre za pravna razmerja med imetnikom zvezka TIR in pristojnimi organi. Iz besedila spornih določb in vsebine Konvencija TIR je namreč razvidno, da mora imetnik zvezka TIR ravnati skrbno v zvezi s prevozom, opravljenim na podlagi tega zvezka. Za razliko od zavarovalnega združenja se za imetnika zvezka TIR šteje, da je obveščen o morebitnih

kršitvah ali nepravilnostih, ki so nastale med prevozom, zato lahko predvidi, da bodo pristojni organi zoper njega začeli izterjavo dolgovanih zneskov.

32 Komisija še trdi, da je namen roka za obveščanje imetnika zvezka TIR preprosto vzpodbuditi pristojne organe, da v razumnem roku začnejo postopek, ki bo privedel do plačila carinskega dolga. Ta rok zato ščiti interes Skupnosti za hitro razpolaganje z lastnimi sredstvi. Dejstvo, da se rok za obveščanje imetnika zvezka TIR prekorači, tako ne vpliva na izterljivost carinskega dolga. Ta razlaga je združljiva tudi z veljavno zakonodajo.

Odgovor Sodišča

33 Najprej je treba opozoriti, da se ob ugotovitvi, da je kršitev ali nepravilnost nastala med ali v zvezi s prevozom, opravljenim na podlagi zvezka TIR, rok za obveščanje imetnika zvezka o dejstvu, da zvezek TIR ni bil zaključen, presoja na podlagi člena 2(1) Uredbe o izvajanju.

34 Člen 2(1) določa, da pristojni organi o kršitvi ali nepravilnosti obvestijo imetnika zvezka TIR in zavarovalno združenje v roku, predpisanem v členu 11(1) Konvencije TIR.

35 Člen 11(1) določa, da pristojni organi od zavarovalnega združenja niso upravičeni terjati plačila zneskov, navedenih v členu 8(1) in (2), če niso v enem letu od prevzema

zvezka TIR uradno pisno obvestili zavarovalnega združenja, da zvezek ni bil zaključen (glej v tem smislu sodbo z dne 19. marca 2009 v zadevi Komisija proti Italiji, C-275/07, ZOdl., str. I-2005, točka 92).

36 Čeprav je jasno, da je rok za obveščanje imetnika zvezka TIR eno leto, ki začne teči, ko organi prevzamejo zvezek TIR (glej sodbo z dne 5. oktobra 2006 v zadevi Komisija proti Nizozemski, C-312/04, ZOdl., str. I-9923, točka 50), ostaja odprto vprašanje, ali se člen 2(1) Uredbe o izvajanju, ki napotuje na rok iz člena 11(1) Konvencija TIR, nanaša le na dolžino tega roka ali, nasprotno, tudi na posledice njegovega zastaranja, in sicer da neupoštevanje tega roka pomeni, da dolga ni več mogoče izterjati. Člen 11(1) namreč določa, da carinskega dolga ob prekoračitvi roka ni mogoče izterjati le od zavarovalnega združenja.

37 V zvezi z obveščanjem imetnika zvezka TIR je treba najprej opozoriti, da niti člen 2(1) Uredbe o izvajanju niti druge določbe te uredbe ne določajo morebitnih posledic neupoštevanja roka za obveščanje (glej v tem smislu sodbo z dne 14. novembra 2002 v zadevi SPKR, C-112/01, Recueil, str. I-10655, točka 28).

38 Treba je poudariti, da je Uredbo o izvajanju, če je mogoče, treba razlagati v skladu z osnovno uredbo in mednarodnimi sporazumi, ki jih je sklenila Skupnost (glej zlasti sodbo z dne 10. septembra 1996 v zadevi Komisija proti Nemčiji, C-61/94, Recueil, str. I-3989, točka 52; zgoraj navedeno sodbo SPKR, točka 29, in sodbo z dne 9. januarja 2003 v zadevi Petrotub in Republica, C-76/00 P, Recueil, str. I-79, točka 57).

39 Zato se učinke neupoštevanja roka iz člena 2(1) Uredbe o izvajanju presoja, prvič, ob upoštevanju Uredbe št. 719/91 in, drugič, Konvencije TIR.

40 Uredba št. 719/91 in Konvencija TIR ne vsebujeta določbe, na podlagi katere bi lahko sklenili, da to, da imetnik zvezka TIR roka za obveščanje iz člena 2(1) Uredbe o izvajanju ni upošteval, povzroči ugasnitev dolga in imetnika razbremeni obveznosti, da ga plača (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo SPKR, točka 30).

41 Nasprotno, kot je pravilno poudarila Komisija, je iz besedila Konvencije TIR razvidno, da rok za obveščanje v smislu Uredbe o izvajanju za imetnika zvezka TIR ni prekluzivni rok.

42 Iz obveznosti, ki jih ima v skladu s Konvencijo TIR imetnik zvezka, je namreč razvidno, da se šteje, da je imetnik zvezka TIR obveščen o kršitvi ali nepravilnosti, ki je nastala med prevozom, opravljenim na podlagi postopka TIR.

43 Tako je zlasti iz členov 19 in 21 Konvencije TIR razvidno, da mora imetnik zvezka TIR carinskemu uradu odhoda pokazati cestno vozilo in blago, vsakemu uradu na poti in namembnemu uradu pa vozilo s tovorom in pripadajočim zvezkom TIR. Tako se – drugače kakor za zavarovalno združenje – za imetnika zvezka TIR šteje, da je seznanjen o poteku prevoza na podlagi tega zvezka.

44 V teh okoliščinah dejstvo, da enoletni rok iz Uredbe o izvajanju ni upoštevan, nima na samo izterljivost dajatev in davkov v zvezi s prevozom nikakršnega učinka in ne vpliva na pravico pristojnih organov, da izterjajo dolg od imetnika zvezka TIR.

45 V nasprotju s trditvami tožeče stranke v postopku v glavni svari je vprašanje, ali ima imetnik zvezka TIR ob prekoračitvi roka možnost predložiti dokazilo o kraju, v katerem

je kršitev ali nepravilnost dejansko nastala, za ugotavljanje, ali je rok za obveščanje prekluzivni rok, brezpredmetno.

46 Sodišče je bilo v zgoraj navedeni sodbi SPKR pozvano k razlagi določbe, ki se nanaša tudi na neupoštevanje roka za obveščanje, in sicer tistega iz člena 379(1) Uredbe št. 2454/93, ki zadeva zunanji tranzitni postopek. V zvezi s tem je odločilo, da neupoštevanje enajstmesečnega roka iz tega člena ne pomeni, da je glavni zavezanec oproščen plačila carinskega dolga, zlasti če je bil o znesku dolga obveščen v predpisanem zastaralnem roku in če zavezanec ni mogel predložiti dokazila o kraju, v katerem je kršitev ali nepravilnost dejansko nastala, kot je to določeno v drugi določbi iste uredbe (glej zgoraj navedeno sodbo SPKR, točka 32).

47 Tožeča stranka v postopku v glavni stvari meni, da je iz te sodbe razvidno, da zaradi prekoračitve roka pravica izterjati carinski dolg ne ugasne, če zadevna oseba ni mogla predložiti dokazila o kraju, v katerem je kršitev ali nepravilnost dejansko nastala. Na podlagi tega ugotavlja – *a contrario* – da zaradi prekoračitve roka ugasne pravica izterjati dolg, če zadevna oseba tako dokazilo lahko predloži.

48 Vendar je Sodišče v zgoraj navedeni sodbi SPKR razsodilo, da neupoštevanje roka za obveščanje kot tako v zadevi ne preprečuje izterjave carin (glej sodbo z dne 14. aprila 2005 v zadevi Komisija proti Nizozemski, C-460/01, ZOdl., str. I-2613, točka 60). V točki 32 sodbe SPKR je namreč menilo, da je treba tudi po izteku roka za obveščanje izterljivost tega dolga presojati glede na druge okoliščine, zlasti pomanjkanje dokazila o kraju, v katerem je kršitev ali nepravilnost nastala.

49 V nasprotju s trditvami tožeče stranka v postopku v glavni stvari, Sodišče nikakor ni povezovalo ugasnitve roka za obveščanje z zmožnostjo predložitve dokazila o kraju, v katerem je kršitev ali nepravilnost nastala.

50 Nazadnje je treba poudariti, da je namen člena 2(1) Uredbe o izvajanju zagotoviti enotno in skrbno uporabo določb o izterjavi dajatev in davkov zaradi hitre in učinkovite zagotovitve lastnih sredstev Skupnosti (zgoraj navedena sodba Komisija proti Nizozemski z dne 5. oktobra 2006, točka 54, in po analogiji zgoraj navedena sodba Komisija proti Nizozemski z dne 14. aprila 2005, točka 60).

51 Glede na ta cilj je treba torej enoletni rok v zvezi z imetnikom zvezka TIR, kot opozarja Komisija, šteti za postopkovno pravilo, ki zadeva le upravne organe, da se jih vzpodbudi k čim hitrejšemu posredovanju (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo SPKR, točka 34).

52 Glede na zgoraj navedeno je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 2(1) Uredbe o izvajanju, v povezavi s členom 11(1) Konvencije TIR, razlagati tako, da neupoštevanje roka za obveščanje imetnika zvezka TIR o dejstvu, da zvezek ni bil zaključen, ne pomeni, da pristojni carinski organi nimajo več pravice izterjati dajatev in davkov, dolgovanih v zvezi z mednarodnim prevozom blaga na podlagi tega zvezka.

Drugo vprašanje

53 Predložitveno sodišče z drugim vprašanje sprašuje, ali je treba člen 2(2) in (3) Uredbe o izvajanju, v povezavi s členom 11(1) in (2) Konvencije TIR, razlagati tako, da določa rok le za predložitev dokazila o pravilnosti prevoza, ne pa za predložitev dokazila o kraju, v katerem je kršitev ali nepravilnost nastala.

Stališča strank

54 Tožeča stranka iz postopka v glavni stvari meni, da načelo pravne varnosti nasprotuje temu, da se člen 2(2) in (3) Uredbe o izvajanju razlaga tako, da določa tudi rok za predložitev dokazila o kraju, v katerem je kršitev ali nepravilnost nastala.

55 Belgijska vlada meni, da mora nacionalno sodišče uporabiti nacionalna pravila v zvezi s predložitvijo dokazil, ker člen 2(2) Uredbe o izvajanju določa le rok za predložitev dokazila o pravilnosti operacije, in ne dokazila o kraju, v katerem je kršitev ali nepravilnost dejansko nastala. Ta razlaga naj bi bila potrjena, prvič, s členom 2(3) Uredbe o izvajanju, ki določa, da je treba predložiti le dokazilo o pravilnosti prevoza, opravljenega na podlagi zvezka TIR, in, drugič, z začetkom veljavnosti člena 454(3), prvi pododstavek, Uredbe št. 2454/93, s katerim je zakonodajalec Skupnosti izrecno določil rok za predložitev dokazila o kraju, v katerem je kršitev ali nepravilnost nastala.

56 Belgijska vlada meni, da je treba vseeno zagovarjati neko časovno prožnost, da bi se lahko ugotovilo, kje je kršitev ali nepravilnost dejansko nastala.

57 Komisija tudi meni, da mora nacionalno sodišče – če v zakonodaji Skupnosti rok ni določen – v skladu z načeli nacionalnega prava o dokaznem bremenu ugotoviti, ali je bilo v konkretni predloženi mu zadevi in glede na vse okoliščine dokazilo o kraju, v katerem je bila kršitev ali nepravilnost storjena, predloženo v roku. Nacionalno sodišče mora pri presoji upoštevati dejstvo, prvič, da imetnik zvezka TIR ne sme biti v dejanskem položaju, da takega dokazila ne more predložiti, in, drugič, da rok ne sme biti predolg, da ne bi pravno in dejansko onemogočal izterjave zneskov, dolgovanih v drugi državi članici.

Odgovor Sodišča

58 V zvezi z rokom za predložitev dokazila o kraju, v katerem je kršitev ali nepravilnost nastala, je treba poudariti, da člen 10(3) Uredbe št. 719/91 določa, da če ni mogoče ugotoviti, na katerem območju je kršitev ali nepravilnost nastala, se šteje, da je nastala v državi članici, ki jo je odkrila, razen če se v naknadno določenem roku pristojnim organom predloži zadovoljivo dokazilo o pravilnosti operacije ali o kraju, v katerem je kršitev ali nepravilnost dejansko nastala.

59 Navedeni člen 10(3) se izvaja na podlagi člena 2(2) Uredbe o izvajanju, ki določa – s tem da napotuje na člen 11(2) Konvencije TIR – rok za predložitev dokazila o pravilnosti operacije. Vendar člen 2(2) o roku za predložitev dokazila o kraju, v katerem je kršitev ali nepravilnost nastala, ne govori.

60 Iz besedila člena 2(2) Uredbe o izvajanju je razvidno, da se rok uporablja le za predložitev dokazila o pravilnosti operacije, in ne za predložitev dokazila o kraju, v katerem je kršitev ali nepravilnost nastala.

61 To ugotovitev, kot je navedla belgijska vlada, potrjuje tudi besedilo člena 2(3), ki določa, da je treba predložiti le dokazilo o pravilnosti prevoza.

62 Poudariti je tudi treba, da člena 2(2) Uredbe o izvajanju ni mogoče razlagati tako, da se rok iz tega člena nanaša tudi na rok, v katerem je treba predložiti dokazilo o kraju, v katerem je kršitev ali nepravilnost nastala.

63 Zakonodajalec je namreč tisti, ki mora določiti rok za predložitev dokazila o kraju, v katerem je kršitev ali nepravilnost nastala. Rok za predložitev takega dokazila je med drugim določen v členu 454(3), prvi pododstavek, Uredbe št. 2454/93, to je Uredbe o izvajanju Uredbe št. 2913/92. Vendar pa se Uredba št. 2454/93 v tem primeru ne uporablja *ratione temporis*.

64 Res je, da je Sodišče v sodbi z dne 23. septembra 2003 v zadevi BGL (C-78/01, Recueil, str. I-9543) v zvezi z zavarovalnim združenjem razsodilo, da je rok, ki ga ima na razpolago za predložitev dokazila o kraju, v katerem je kršitev ali nepravilnost nastala, dve leti, ki začneta teči od datuma, ko je bil zahtevek za plačilo vročen.

65 Vendar je treba opozoriti, da je v navedeni sodbi odločalo na podlagi posebnih okoliščin, zlasti tistih iz členov 454 in 455 Uredbe št. 2454/99, ki so se nanašale na dejansko stanje tiste zadeve. Kot je navedeno v točki 63 te sodbe, ti določbi izrecno določata rok za predložitev dokazila o kraju, v katerem je kršitev ali nepravilnost nastala, in ker se ta člena ne uporabljata *ratione temporis*, v tej zadevi ni pravila Skupnosti, ki bi ga lahko uporabili.

66 Kot sta navedli belgijska vlada in Komisija, če v zakonodaji Skupnosti rok za predložitev dokazila o kraju, v katerem je kršitev ali nepravilnost nastala, ni določen, mora nacionalno sodišče v skladu z načeli nacionalnega prava o dokaznem bremenu ugotoviti, ali je bilo v konkretni predloženi mu zadevi in glede na vse okoliščine dokazilo predloženo v roku (glej po analogiji sodbo z dne 23. marca 2000 v združenih zadevah Met-Trans in Sagpol, C-310/98 in C-406/98, Recueil, str. I-1797, točki 29 in 30).

67 Vendar mora Sodišče določiti nekatera merila ali načela prava Skupnosti, ki jih je treba pri tej presoji upoštevati (glej po analogiji sodbo z dne 10. aprila 2008 v zadevi Marks & Spencer, C-309/06, ZOdl., str. I-2283, točka 61).

68 Nacionalno sodišče mora, prvič, upoštevati dejstvo, da je namen dokazila o kraju, v katerem je kršitev ali nepravilnost nastala, izpodbijanje pristojnosti države članice, ki izterjuje dajatve in davke, tako da določa državo članico, ki bo pristojna za izterjavo teh dajatev, če bi bila ovržena domneva o kraju, v katerem je kršitev ali nepravilnost nastala (zgoraj navedena sodba BGL, točka 54).

69 Drugo državo članico je treba nemudoma določiti zato, da lahko sprejme potrebne ukrepe za izterjavo dolgovanih zneskov. Pravo Skupnosti bi bilo namreč v celoti ogroženo, če bi nacionalno pravo določalo rok, ki bi bil predolg in ne bi pravno in dejansko omogočal izterjave v drugi državi članici dolgovanih zneskov (glej zgoraj navedeno sodbo BGL, točka 55).

70 Drugič, spomniti je treba, da je uresničevanje pravic obrambe v vseh postopkih, sproženih zoper neko osebo, ki bi lahko škodljivo vplivali na njen položaj, zlasti v postopku, ki bi lahko privedel do sankcij, eno izmed temeljnih načel prava Skupnosti. To načelo zahteva, da morajo imeti naslovniki odločb, ki jim je mogoče naložiti sankcijo, glede vplivnih dejavnikov za naložitev sankcije in kakršnih koli pomembnih dokazov za svojo obrambo, možnost učinkovito izraziti svoja stališča (glej sodbi z dne 21. marca 1990 v zadevi Belgija proti Komisiji, naslovljena „Tubemeuse“, C-142/87, Recueil, str. I-959, točki 46 in 47, in z dne 29. junija 1994 v zadevi Fiskano proti Komisiji, C-135/92, Recueil, str. I-2885, točki 39 in 40, ter zgoraj navedeno sodbo BGL, točka 52).

71 Iz tega sledi, da mora nacionalno sodišče, pri presoji roka za predložitev dokazila o kraju, v katerem je kršitev ali nepravilnost nastala, v primeru kot je tisti iz postopka v glavni stvari, paziti, da imetnik zvezka TIR ni v dejanskem položaju, da tega dokazila ne more predložiti (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo BGL, točka 66).

72 Glede na navedeno je treba na drugo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 2(2) in (3) Uredbe o izvajanju, v povezavi s členom 11(1) in (2) Konvencije TIR, razlagati tako, da določa rok le za predložitev dokazila o pravilnosti prevoza, ne pa roka za predložitev dokazila o kraju, v katerem je kršitev ali nepravilnost nastala. Nacionalno sodišče mora v skladu z načeli nacionalnega prava o dokaznem bremenu ugotoviti, ali je bilo v konkretni predloženi mu zadevi in glede na vse okoliščine to dokazilo predloženo v roku. Vendar pa mora nacionalno sodišče ta rok presojati ob upoštevanju prava Skupnosti in zlasti dejstev, prvič, da rok ne sme biti predolg, da ne bi pravno in dejansko onemogočal izterjave zneskov, dolgovanih v drugi državi članici, in, drugič, da imetnik zvezka TIR ni v takem dejanskem položaju, da zaradi roka zgoraj navedenega dokazila ne more predložiti.

Tretje vprašanje

73 Glede na odgovor na drugo vprašanje, na tretje vprašanje ni treba odgovoriti.

Stroški

74 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (tretji senat) razsodilo:

1. **Člen 2(1) Uredbe Komisije (EGS) št. 1593/91 z dne 12. junija 1991 o določbah za izvajanje Uredbe Sveta (EGS) št. 719/91 o uporabi zvezkov TIR in zvezkov ATA kot tranzitnih dokumentov v Skupnosti, v povezavi s členom 11(1) Carinske konvencije o mednarodnem prevozu blaga na podlagi tir zvezkov, podpisane v Ženevi 14. novembra 1975, je treba razlagati tako, da neupoštevanje roka za obveščanje imetnika zvezka TIR o dejstvu, da zvezek ni bil zaključen, ne pomeni, da pristojni carinski organi nimajo več pravice izterjati dajatev in davkov, dolgovanih v zvezi z mednarodnim prevozom blaga na podlagi tega zvezka.**

2. **Člen 2(2) in (3) Uredbe št. 1593/91, v povezavi s členom 11(1) in (2) Carinske konvencije o mednarodnem prevozu blaga na podlagi TIR zvezkov, podpisane v Ženevi 14. novembra 1975, je treba razlagati tako, da določa rok le za predložitev dokazila o pravilnosti prevoza, ne pa roka za predložitev dokazila o kraju, v katerem je kršitev ali nepravilnost nastala. Nacionalno sodišče mora v skladu z načeli nacionalnega prava o dokaznem bremenu ugotoviti, ali je bilo v konkretni predloženi mu zadevi in glede na vse okoliščine to dokazilo predloženo v roku. Vendar pa mora nacionalno sodišče ta rok presojati ob upoštevanju prava Skupnosti in zlasti dejstev, prvič, da rok ne sme biti predolg, da ne bi pravno in dejansko onemogočal izterjave zneskov, dolgovanih v drugi državi članici, in, drugič, da imetnik zvezka TIR ni v takem dejanskem položaju, da zaradi roka zgoraj navedenega dokazila ne more predložiti.**

Podpisi